

2. Factsheet Houdbaarheid zorg (incl. reactie op rapport WRR 'houdbare zorg')

Door beheersingsmaatregelen van de kabinetten Rutte I, II zijn de zorguitgaven in de periode tussen 2010 en 2021 ongeveer even hard gegroeid als de economie. Uitzondering hierop was 2020. Dit werd veroorzaakt door een negatieve economische groei.

- De collectieve zorguitgaven zijn met name in de periode 2000 tot 2010 sterk gestegen, van 8% van het BBP in 2000, naar 10% van het BBP in 2010.
- Tussen 2010 en 2019 zijn de zorguitgaven stabiel gebleven als percentage van BBP (als gecorrigeerd wordt voor definitiewijzigingen in het Uitgaven Plafond Zorg (UPZ)). In 2020 zijn de zorguitgaven mede onder invloed van de coronacrisis 1%-punt BBP gestegen. De stijging in 2020 werd veroorzaakt door een negatieve groei van de economie en niet door een sterke stijging van de zorguitgaven. In 2021 zijn de zorguitgaven als percentage van het BBP weer iets gezakt naar tussen het niveau 2019 en 2020. Hierbij is geen rekening gehouden met de bedragen die VWS vanuit de begroting aan incidentele corona-uitgaven heeft gedaan en die niet onder het UPZ vallen.

In de vorige kabinetsperiode is per saldo omgebogen op de Zvw (minder meer) en is geïntensiveerd (meer meer) op de Wlz.

- Tussen 2017 en 2021 zijn de zorg uitgaven met gemiddeld ongeveer 5% per jaar gegroeid, terwijl het BBP in die periode met gemiddeld ongeveer 4% groeide. In 2021 gaven we 14,9 mld meer uit aan zorg dan in 2017.
- In de vorige kabinetsperiode zijn substantiële ombuigingen gerealiseerd in de Zvw, m.n. door hoofdlijnenakkoorden.
- De groei in de Wlz was vorige kabinetsperiode hoog onder meer door invoering van het kwaliteitskader verpleeghuiszorg.
- In 2020 en (in mindere mate) in 2021 hebben zich meerkosten corona voorgedaan die hebben geleid tot extra uitgaven.

Tabel 1: Gerealiseerde zorguitgaven Nederland 2017-2021 stand Jaarverslag 2021 (in mld €) en jaarlijks groeipercentage (nominale groei)					
	2017 ¹	2018 ¹	2019	2020	2021 ²
Zvw-uitgaven	45,1	46,8	48,7	51,0	52,4
<i>Groeipercentage</i>		3,7%	4,0%	4,6%	2,9%
Wlz-uitgaven	20,4	21,6	23,8	26,2	28,2
<i>Groeipercentage</i>		6,0%	10,0%	9,9%	7,7%
Begrotingsgefinancierd ³	2,1	2,2	2,3	2,4	2,0
<i>Groeipercentage</i>		2,7%	4,0%	6,6%	-18,2%
Bruto UPZ	67,7	70,6	74,8	79,6	82,6
<i>Groeipercentage</i>		4,4%	5,9%	6,4%	3,8%
<i>Groei BBP</i>		4,9%	5,1%	-1,6%	7,4%

¹ Zorguitgaven gecorrigeerd voor overheveling Wmo en Jeugd in 2019 (€ 5,2 miljard in 2017 en € 5,3 miljard in 2018)

² Zorguitgaven gecorrigeerd voor ggz-schadelastdip € 1,2 miljard)

³ VWS-begroting (plafond Z) en beschermd wonen (plafond Z)

Zonder beleidsmaatregelen nemen de zorguitgaven sterk toe, zoals beschreven in het basispad.

- De zorguitgaven nemen toe door loon-/prijsstijgingen, demografische ontwikkelingen, sociaal-culturele trends en kwaliteitsverbeteringen.
- In de zorg wordt het basispad gevormd door een raming van het CPB, die daarin ook rekening houdt met inkomensgroei en een langjarige trend in de zorguitgaven. Dat gebeurt als proxy voor de groei die bij de zorguitgaven automatisch optreedt vanwege het recht op zorg gedefinieerd als stand van wetenschap en praktijk. Hierdoor nemen de zorguitgaven automatisch toe vanwege kwaliteitsstijgingen en sociaal culturele trends.

Het regeerakkoord neemt maatregelen om de stijging van de zorguitgaven te beteugelen.

- In Nederland geven we in 2022 88 miljard euro uit aan zorg (bruto UPZ)
- De komende drie jaar groeien de zorg uitgaven met ongeveer 4% per jaar. In 2025 geven we ruim 10 miljard euro meer uit aan zorg dan in 2022. Zonder maatregelen zouden de zorguitgaven in 2025 met nog eens ruim 1 miljard euro extra toenemen. Er wordt in het Coalitieakkoord ook bezuinigd op jeugdzorg en omgebogen op Wmo zorg, maar die tellen niet mee in het UPZ.
- Om de zorg ook op lange termijn houdbaar en betaalbaar te houden neemt het kabinet maatregelen om de groei van de zorguitgaven na de kabinetsperiode af te remmen. Het CA beoogt structureel 4,5 mld op de stijging van de zorguitgaven om te buigen ("minder meer").
- Deze maatregelen remmen deels heel geleidelijk waardoor het maximale effect pas in 2052 wordt bereikt.

Tabel 1: Begrote zorguitgaven Nederland 2022-2026 stand na verwerking Startnota (in mld €)

	2021 ¹	2022	2023	2024	2025	2026
Zorguitgaven (Bruto UPZ)	82,4	87,7	91,4	95,2	98,4	102,3
Groeipercentage (nominale groei)		6,4%	4,2%	4,3%	3,3%	4,0%

¹ Zorguitgaven gecorrigeerd voor ggz-schadelastdip € 1,2 miljard)

Bij ongewijzigd beleid zullen de zorguitgaven naar verwachting in de komende 40 jaar sneller groeien dan de economie

- Gezien de demografische en vooral technologische ontwikkelingen maar ook gezien de stijgende welvaart, is de verwachting dat de zorguitgaven in de komende 40 jaar sneller stijgen dan de economische groei.
- Zo heeft het RIVM in 2020 voorspeld dat bij ongewijzigd beleid de reële zorguitgaven tot 2060 met gemiddeld 2,8 procent per jaar blijven stijgen, tegen niet meer dan 1 tot 1,5 procent volumegroei voor de economie als geheel. Dit zou betekenen dat we – bij ongewijzigd beleid – rond het midden van de eeuw meer dan 20 procent van het bbp uitgeven aan zorg.
- De prognose voor de ontwikkeling van de zorguitgaven op de lange termijn – zoals dat in 2020 is uitgevoerd door het RIVM - wordt niet regelmatig bijgewerkt aan de nieuwste inzichten over de economische groei en de groei van de zorguitgaven. Desalniettemin geeft de studie van het RIVM op dit moment de beste inzichten in de lange termijn trends op het gebied van demografische, technologische en sociaal-culturele ontwikkelingen en de effecten daarvan op de zorguitgaven bij ongewijzigd beleid.

3 - 3

5.1.2i Concept

5.1.2i Concept

5 - 6

5.1.2i Concept

5.1.2e

8 - 12

5.1.2i Concept